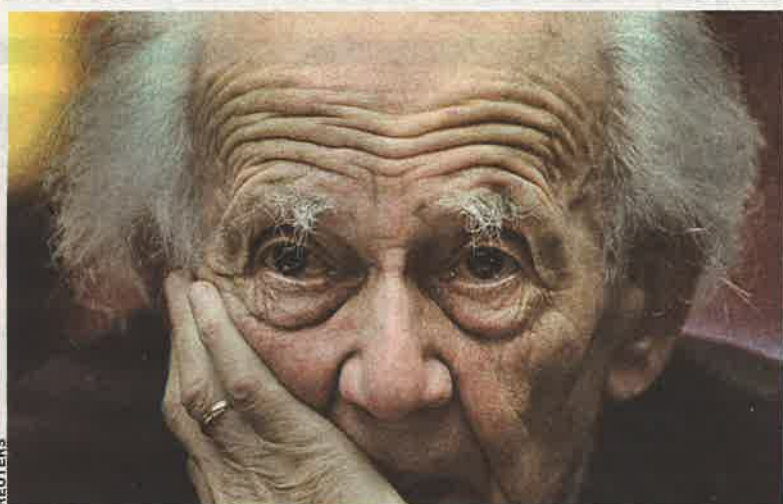


ZYGMUNT BAUMAN (1925. - 2017.)



Klasik moderne sociologije koji je upozorio na kolaps demokracije

Preminuo je nesuđeni gost Filozofskog teatra, koji je i najkompleksnije teme znao izlagati jednostavno

piše Karmela Devčić

Prije dva dana u Leedsu je, okružen obitelji, umro Zygmunt Bauman, autor nekih od klasika suvremene sociološke misli i vlasnik zanimljiva života u kojem se dobro zrcale previranja 20. stoljeća.

Obdaren sociološkom imaginacijom i analitičkim umom, Bauman je o najkompleksnijim društvenim procesima mogao govoriti relativno jednostavno, uzemljeno, do posljednjeg dana ostao je intelektualnom zvijezdom na čija su predavanja išli i oni koje sociologija zapravo i ne zanima.

Koncem lanjskog studenog, neposredno nakon što je navršio 91, trebao je biti gost Filozofskog teatra. Poslala sam mu pitanja mailom za unaprijed dogovoreni intervju. Dan-dva poslije Srećko Horvat kazao je da mi se odgovorima nije nadati, da Bauman umire...

Rad Zygmunta Baumana bio je u potentnom međuprostoru sociologije, filozofije i psihologije, promišljao je o globalizaciji, potrošačkom društvu, identitetu, modernizmu, postmodernizmu... Pisao je na poljskom i engleskom, objavio više od 60 knjiga, među kojima se ističu "Tekuća modernost", "Tekuća ljubav", "Postmoderna etika", "Traženje sigurnosti u nesigurnom svijetu", "Individualizirano društvo" te "Modernost i Holokaust", koju će, kao i "Tekuće zlo" ove godine objaviti zagrebački izdavač Tim Press.

O HOLOKAUSTU Rođen je 1925. u židovskoj obitelji u poljskom Poznanu, pred nacistima njegovi s djecom 1939. bježe u sovjetsku Rusiju, tako će izbjeći geto, koncentracijske logore i holokaust. Sve ono o čemu je, pišući autobiografiju, progovorila njegova supruga, spisateljica Janina Bauman koja je kao djevojčica živjela u varšavskom getu. 1989. Zygmunt Bauman piše da je holokaust produkt moderniteta radije negoli specifikum njemačkog nacionalizma, da se holokaust mogao dogoditi zahvaljujući modernoj tehnologiji i birokraciji, da su tako kreirani

uvjeti u kojima je moralna odgovornost išeznula.

Pobjegavši iz Poljske 1939. kao dječak, Bauman se nekoliko godina kasnije priključio Crvenoj armiji, sudjelovao je u bitkama za Kolberg i Berlin, nositelj je medalje za hrabrost. Poslije rata vraća se u Varšavu, studirao je sociologiju, potom filozofiju, kad je sociologija označena "buržoaskom".

KRIZA DEMOKRACIJE Nakon 20 godina sveučilišne karijere, 1968., sa Sveučilišta u Varšavi na kojem je u to vrijeme jak antisemitizam, zajedno s drugim židovskim intelektualcima seli u Izrael. Baumanovi su se zadržali svega tri godine, starija kći ostala je trajno. "Bila je to nacionalistička zemlja, a mi smo upravo pobjegli od nacionalizma. Nismo htjeli od žrtava jednog nacionalizma postati akteri drugog nacionalizma.", kasnije je o tome govorila Janina Bauman.

Do posljednjeg dana ostao je intelektualnom zvijezdom na čija su predavanja išli i oni koje sociologija ne zanima

Zygmuntu Baumanu vrata su bila otvorena na mnogim globalno relevantnim akademskim adresama, iz Tel Aviva je odbio poziv iz australske Canberre, ali je prihvatio onaj iz britanskog Leedsa - bivši britanski ministar obrazovanja, Edward Boyle, ponudio mu je da preuzme Odsjek za sociologiju tamošnjeg Sveučilišta. Tamo je profesor emeritus ostao do kraja.

Jedan od najvećih društvenih teoretičara ovog vremena u intervjuu koji je 2016. dao El Paisu, prije Brexita i Trumpe, upozorava na kolaps demokracije: "Sve što se trenutno događa u svijetu može se opisati kao kriza demokracije i nedostatak povjerenja. Vlada vjerovanje da naši lideri nisu samo glupi i korumpirani, već i nesposobni... Razlog je jednostavan: demokracija je prestala ispunjavati obećanja i ljudi joj više ne vjeruju." ▢